

Európa

„befejezetlen” része

LUKÁCS LÁSZLÓ

Hódítók vagy leigáztottak? Barbár ázsiaiak vagy művelt európaiak? Keresztények vagy pogányok? Egy évezred keresztény és európai hagyományával a hátunk mögött is tucatnyi változatban vetődnek föl ilyen kérdések

Kik is vagyunk valójában? Az idei kettős jubileum újra alkalmat ad a számvetésre. De vajon megvan-e az objektív helyzetkép felvázolásához szükséges széles látókörünk, az elmélyült reflexióhoz szükséges nyugalomunk? Megvannak-e a tájékozódáshoz szükséges szilárd pontjaink? Van-e bennünk valódi szándék és el-tökéltség, elégséges tehetség és kellő igyekvés ahhoz, hogy ezt a munkát vállaljuk, s eredménnyel el is végezzük?

Szűkre szabott keretei között a Vigilia úgy csatlakozik az ünneplés-hez, hogy fölillant néhány szempontot a múltból, a jövő tanulsága-ként. Sajátos szempontként kínálkozik a visszapillantás a száz évvel ezelőtti milleniumi ünnepekre. Hogyan ünnepeltek, milyen képet alkottak a jövőről akkor? Hogyan alakult végül ez a lassan lezáruló évszázad? Milyen esélyei lehetnek az országnak a jövő évszázadban?

Hat évvel 1990 után sem fogtuk még fel, hogy valódi történel-mi fordulat lehetőségéhez jutott hozzá az ország. Jászi Oszkár a század elején Európa befejezetlen részének nevezte ezt a térséget, amelyik most vált (újra) szabaddá. Vajon mikorra sikerül „befe-jezni”, teljessé tenni Európát az Atlanti-óceántól az Urálig?

Sokak szorgos munkájának eredményeként történelmünk esemé-nyeit ismerjük: tudjuk, mi történt velünk, s mit (nem) tettünk mi. Sokféle szempontból elemezték-értékelték is a Kárpát-medence és Közép-Európa történelmét. Hullámhegyek és -völgyek követték egymást történelmünkben. Voltak pillanatok, amikor Európa nagyhatalmává lett az ország, máskor meg szinte letörlődött az európai országok térképéről. Egy ország legfontosabb értékmérője azonban nem területének nagysága, földrajzi elhelyezkedése, gaz-dasági netán katonai ereje, a többi ország közötti „rangja”. Igazi értéke a tagjaiban, a belőlük s általuk épített kultúrában rejlik.

„Az ország sorsa végülis az embereken fordul meg, akikből a nem-zet áll”, írja Sík Sándor, és Széchenyit idézi: „Ne keressük mentőnket sehol is egyebütt, mint saját, vagy inkább személyes erőnyeinkben s lel-ki felsőbbiségünkben; személyes tulajdonunkban mondom, mert nemzet-nek erőnye és felsőbbisége csak annyiban van, amennyiben lehető leg-több egye tagja ugyancsak betölti saját helyét férfiúilag és szeplőtlen.”

Nemzeti himnuszunk: imádság. Valahányszor énekeljük, a tör-ténelem Urától kérjük: „Isten, áldd meg a magyart!”